

למטה מעט רחוק מהגג.

עשו ויעקב. תהו ותיקון (סי"ב). בסדר ההתגלות של אור אלקי צריך להיות כלי המכיל את האור. בתורת הקבלה מבואר על עולם התוהו בו האורות היו מרובים והכלים לא יכלו להכיל אותם, כך שנעשה 'שבירת הכלים' וניצוצות מהאור האלקי נפלו לרשות הקליפות. בעולם התיקון הכלים הם מרובים להכיל את האור.

יעקב שרשו מעולם התיקון ועשו מעולם התוהו. תפקידו של יעקב להעלות חזרה את עשיו וכל הניצוצות מעולם התוהו שנפלו בקליפות. כשיעקב שלח מלאכים לקראת עשיו הוא סבר שכבר נשלם בירור ניצוצות התוהו של עשיו והעולם כולו, והתוהו והתיקון יכולים להתאחד שוב, שהאורות המרובים של עולם התוהו יאירו בכלים המרובים של עולם התיקון.

אבן מקיר תזעק. נקבה תסובב גבר. הנשמה ניוזנית מן הגוף. (סי"ג). לעתיד יתגלה כחו של הקב"ה דוקא מתוך העניינים הנמוכים ביותר. לכן אבן מקיר - דומם - תזעק ותגלה את הכח האלקי הקיים בה. על דרך זה תתגלה מעלת הנקבה על הגבר, ומעלת הגוף על הנשמה.

יתפרנסון מיניה (סי"ד). בספר הזוהר ישנה הבטחה לרשב"י שלקראת ביאת משיח יופצו הסודות שלימד ו"יתפרנסון מיניה", מלשון פרנסה בהרחבה, ססודות התורה יבואו בהסברה ברורה ומובנת כדרכה של תורת חב"ד.

לאחרי פטערבורג (סי"ה). לאחרי גאולתו של אדמו"ר הזקן ממאסרו בפטרבורג ב"ט כסלו החל לומר מאמרי חסידות יותר מבוארים ומוסברים מאשר לפני כן.

טל לא מיעצר (סי"ז). = טל איננו נעצר, לעומת גשם שעתיים יורד ועתיים לא.

אלה. שלימות הגילוי (סי"ח). בלשון הקודש הביטוי 'אלה' מורה על דבר הנמצא לפנינו בגלוי ואפשר להצביע עליו בבירור.

שש פעמים שש (סי"ט). ששת המדות הם חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד ויסוד. כל אחת מהם כלולה מכל שאר הששה (כמו בספירת העומר). גילוי מושלם הוא גילוי המכיל את כל ששת המדות כפי שכל אחת כלולה מששה.

רחובות נהר (סי"ד). בסוף פ' וישלח מסופר על המלכים שמלכו בארץ אדום, ובכתבי האר"י נתבאר שזהו סוד הספירות שבעולם התוהו, משם שורשו של עשיו ואדום. המלך השני הוא 'שאלו מרחובות הנהר', והוא רומז לספירת הבינה שענינה התרחבות ההבנה וההשגה.

פשיטות העצמות (ס"ח). בגאולה השלימה יתגלה כיצד עצמות ומהות הנעלה מכל השגה, מאוחד עם עצם מציאותו של כל יהודי, "ישראל וקוב"ה כולא חד".

כמו כל ענין בהתקשרות של יהודי עם הקב"ה העובר דרך הנשיא שבדור, גם גילוי עצמות ומהות לעתידית מתגלה אצל מלך המשיח שהינו "דבר אחד עם עצמות אין סוף", ועל ידו לכל יהודי (ראה שיחת ער"ה תשנ"ב. ש"פ תולדות תשנ"ב. ועוד).

לפקוח את העיניים (ס"ח). בפשטות נראה שביטוי זה בא בהמשך וברוח השיחות הקודמות (וירא, חיי-שרה), בהם גילה אד"ש מה"מ שמלך המשיח **כבר התגלה** וכעת נשאר רק **לקבל** את פניו בפועל ממש, שאנו נקבל את הגילוי של מלך המשיח.

זוהי לכאורה גם משמעותו של הביטוי 'לפקוח את העיניים'. הגילוי כבר ישנו, צריך רק שאנו נפקח את העיניים לראותו.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ב"ה

קוים כלליים ב'דבר מלכות' | פרשת ויצא

|| || || || איחוד רוחניות וגשמיות || || || ||

תמצית השיחה ומושגים מרכזיים

השתוות רוחניות וגשמיות (ס"ז). כמו שיחות רבות של אד"ש מה"מ בכלל, ובתקופה זו בפרט, מאריך אד"ש מה"מ לבאר אודות גילוי עצמותו יתברך שיה' לעתיד לבוא, כשתושלם הכוונה של דירה לו ית' בתחתונים.

בכל שיחה מבאר את משמעותו של גילוי זה מהיבט נוסף, ובשיחתנו מתמקד בענין חיבור והשתוות הרוחניות והגשמיות על ידי גילוי העצמות (כמוזכר באופנים שונים גם בשיחות של שבוע שעבר (פ' תולדות) והשבועות הבאים (פ' וישלח ווישב):

מקובל אצלנו להחשיב את המח שבראש יותר מאשר העקב שברגל, את הנשמה יותר מאשר הגוף, את הרוחניות יותר מאשר הגשמיות.

כיון שהנשמה שבמח על ידי התבוננות בענינים רוחניים משיגה אלקות ומתקשרת עם הקב"ה, ואילו הגוף הגשמי נמשך לגשמיות העולם המעלימה על הקב"ה ומשיכה אותו מאתנו. ולכן העבודה היא להגביר את הנשמה על הגוף, את המח על האברים, את הרוחניות על הגשמיות.

אך כאשר אנו מדברים על עצמותו ומהותו ית' שיתגלה בגאולה השלימה, הרי השכל שבמח בהשגתו הנעלית ביותר אינו כלי להשיג את עצמותו ומהותו יותר מאשר העקב שברגל. גם הדרגות הרוחניות ביותר שבסדר ההשתלשלות אינם קרובים אליו יותר מאשר עולמנו הגשמי. הוא ברא ויצר את המושגים מעלה ומטה רוחניות וגשמיות, וכמובן שהוא נעלה מכל אותם מושגים.

בגאולה האמיתית והשלימה באותה מדה שהרוחניות תגלה את כחו של עצמותו ומהותו, תגלה זאת גם הגשמיות. באותה מדה שהשכל שבראש ישיג אלקות, יחוש זאת העקב שברגל. הנצחון יהיה לא רק

הגברת הנפש על הגוף, אלא שהנפש והגוף יחד יכילו את גילוי עצמותו ומהותו.

בהתבוננות נוספת, יוסבר בשיחה מדוע דוקא בגשמיות מתבטא כח העצמות יותר מאשר ברוחניות (ראה בסוף ס"י בשיחה ועוד).

ביטול. כלי. לבוש. מרכבה. התאחדות (ס"ג ואילך). כמה דרגות בזיכוך הגשמיות:

כנ"ל, בעבודתנו כיום הגשמיות אכן מסתירה מאתנו את מציאות ה', אך יהודי הלומד חסידות ומעמיק בה ומזכך את גופו הגשמי, יכול להגיע למצב בו הגוף והעולם מפסיקים להעלים על מציאות ה'. אך לעתיד לבוא הגשמיות עצמה תזעק ממציאאותה את מציאות ה', אבן מקיר תזעק אין עוד מלבדו.

בדרגה הראשונה הגשמיות נעשית **כלי ולבוש** אל הרוחניות, שאינה מעלימה על הרוחניות אלא היא תואמת אליה. או עוד יותר, שהגוף הגשמי נעשה **כמרכבה** הבטלה לרצונו של הרוכב עליה ואין לה רצון עצמי כלל. אך הדרגה השניה מורה על מצב של **התאחדות** הגשמיות עם הרוחניות, ששניהם ביחד מגלים את מציאות ה'.

חשוב לשים לב לאורך השיחה כיצד חוזרת על עצמה ההוספה וההדגשה, שהמדובר הוא לא רק על **ביטול** הגשמיות לרוחניות, אלא בעיקר על **התאחדות** הגשמיות והרוחניות.

אדמו"ר האמצעי. יעקב אבינו (ס"א ואילך). כל הנ"ל מתקשר בשיחה לאדמו"ר האמצעי שימי שמחתו בשבוע זה, וליעקב אבינו עליו קוראים בפרשת השבוע. בשיחה מאריך לבאר כיצד אישיותם והמאורעות שעברו עליהם מבטאים את האיחוד המוחלט של רוחניות וגשמיות מצד גילוי העצמות.

במידה מסויימת אפשר לראות את שיחתנו הארוכה במיוחד כב' שיחות המחוברות יחדיו. שיחה אחת אודות אדמו"ר האמצעי (סעיפים ב,ג, י"ד-י"ז), ושיחה

נוספת אודות יעקב אבינו (סעיפים ד-ג). כל אחת מהם עומדת בזכות עצמה, ויחד הם משתלבים ומשלימים זו את זו.

מבנה השיחה

פתיחה. הצגת שלשת הנושאים הנדונים בשיחה (ס"א).

(א) עלינו להתבונן בחידושו המיוחד של אדמו"ר האמצעי, הרמוז בכך שיום ההולדת וההילולא שלו חלים באותו יום, ובסמיכות ממש לחג הגאולה שלו. (ב) יש לקשר זאת עם הפרשיות ויצא וישלח בהם אנו עוסקים כעת. (ג) והעיקר, להוציא מכך הוראה לענין הגאולה האמיתית והשלימה וקבלת פני משיח בפועל ממש.

נושא ראשון. שנותיו השלימות של אדמו"ר האמצעי (ס"ב).

כנ"ל הנושא הראשון הנידון בשיחה הוא הסתלקותו של אדמו"ר האמצעי ביום הולדתו:

השיחה נפתחת בשאלה, מהו הענין ששלימותו הרוחנית של הצדיק מתבטאת בשלימות בימים גשמיים (שנותיהם שלמים) (ס"ב). ועל כך בא המענה ששלימות עבודת הצדיק היא **כשגשמייתו מאוחדת עם רוחניותו ומשקפת אותה (ס"ג).**

נושא שני. עבודתו של יעקב (ס"ד-ג).

כהקדמה לביאור המעלה שבאיחוד הגשמיות והרוחניות אצל אדמו"ר האמצעי, עוברת השיחה לדון בנושא מפרשת השבוע, עבודת יעקב מול לבן ועשיו:

גם נושא זה נפתח בשאלה מקדימה מדוע התורה מאריכה בעבודת יעקב בחו"ל עם לבן ועשיו ולא בעבודתו בא"י (ס"ד). והמענה על כך שבזה הוראה לבנים לעבודתם בעולם והתמודדות עם המנגדים. כך הפסוקים "ויצא יעקב" וגו' מרמזים על ירידת הנשמה לגוף גשמי וההעלם שבעולם, עד הנצחון **שהגשמיות מתאחדת עם הרוחניות (ס"ה-ו).**

בהמשך נתבאר (ס"ז) - **וכאן מרכז הביאור בשיחה** - כיצד מתאחדים הרוחניות והגשמיות יחד, על ידי גילוי עצמות ומהות לגביו הרוחניות והגשמיות משתווים.

לאחר מכן (ס"ז-יא) ממשיך באותו קו לקשר את המשך הפסוקים וביאורי חז"ל לנושא זה, גילוי עצמות ומהות המשווה ומאחד רוחניות וגשמיות **באדם עצמו** - נשמה וגוף (תוך כדי הביאור מתיישבות תמימות שונות סביב סיפור לינת יעקב במקום המקדש). ולסיום הנושא (ס"יב) מוזכרת הפרשה הבאה - וישלח, בה מדובר על איחוד הרוחניות והגשמיות **בעולם הגדול**, חיבור תהוה ותיקון.

ומסיים ומסכם (ס"יג) שזוהי כללות עבודת האדם וזהו ענין הגאולה השלימה, שדוקא הגשמיות תגלה את כח ה' בעולם.

חזרה לנושא ראשון. איחוד גשמיות ורוחניות ע"י אדמו"ר האמצעי (ס"ד-י"ז).

תכלית זו של איחוד גשמיות ורוחניות התחזקה על ידי גילוי **תורת החסידות**, המביאה ידיעת אלקות בשכל אנושי וגשמי (ס"ד). ובאופן מיוחד על ידי **אדמו"ר האמצעי** שביאר אותה באופן הכירחב, ואיחוד את מציאות האדם עם האלקות (ס"טו).

וכאן חוזר לביאור שבתחילת השיחה, שאצל אדמו"ר האמצעי התבטאה שלימות עבודתו וחיי הרוחניים בשלימותם של הימים הגשמיים, כיון שאצלו היה איחוד מושלם של גשמיות ורוחניות. ובהמשך לכך בא יום גאולתו, הקשור עם הגאולה השלימה בה יושלם איחוד הגשמיות והרוחניות (ס"טז), כנ"ל בתחילת השיחה.

[כל זה מודגש במיוחד בשנה זו כאשר ט' כסלו - יום ההולדת וההילולא - חל בשבת, יום המדגיש עוד יותר את האיחוד המדובר (ס"ז)].

נושא שלישי. הנוגע אלינו, דור הגאולה (ס"ח-ט).

המצב בו אנו אווזים כעת: גשמיות העולם מוכנה לגילוי עצמותו ית', וגילוי נשיא דורנו משיח צדקנו.

צריך רק לפקוח את העיניים (ס"ח).

מורה לפועל כיצד להוסיף בעניניו של אדמו"ר האמצעי, וכיצד לגלות עצמותו ית' בגשמיות דוקא (ס"ט).

ומבטיח: מיד תבוא הגאולה השלימה, נלך כולנו לארצנו רוחניות וגשמיות יחד, בתי כנסת ובתי מדרש יחד עם הבתים הפרטיים "כספם וזהבם אתם". והעיקר - תיכף ומיד ממש (ס"ט).

מושגים בשיחה

מ"ד בניסן נולדו (ס"ג). = מאן דאמר [יש מי שאומר] בניסן נולדו.

באר שבע. חרנה (ס"ה). מקור הנשמה הוא בעולם האצילות שכולו אלקות. משם היא יורדת דרך עולמות בריאה יצירה עשיה עד לעולמנו הגשמי.

בעולם האצילות עצמו הנשמה מתחילה את מסעה מספירת הבינה הנקראת 'באר שבע' על שם שהיא המקור והבאר ממנו נולדים שבעת המדות, לספירת המלכות הנקראת 'חרנה'. ספירת המלכות היא המקור להתהוות העולמות התחתונים יותר לשם יורדת הנשמה, עד העולם הגשמי הנקרא גם כן חרנה על שם "חרון אף של מקום".

מטתו שלימה (ס"ה). אברהם - יצא ממנו ישמעאל. יצחק - יצא ממנו עשו. משא"כ יעקב, כל בניו צדיקים - מטתו שלימה.

נברא העולם הזה בה"י. כח הפועל בנפעל (ס"ה). ספירת המלכות היא כחו של הקב"ה המתלבש בעולמות ומהווה ומקיים אותם. ספירת המלכות רמוזה באות ה"א אחרונה של שם הוי', לכן אמרו חז"ל שהעולם נברא בה"א.

ספירת המלכות נמשלה לכה המעשה של האדם, אתו הוא פועל בעולם שחוץ לו. כך ספירת המלכות היא כביכול כחו של הקב"ה הפועל בעולמות. לכן התלבשות ספירת המלכות בעולמות התחתונים נקראת גם כן 'כח הפועל בנפעל'. הפועל הוא הקב"ה, הנפעל הם עולמות בריאה יצירה עשיה, וכח הפועל

בנפעל היא ספירת המלכות המתלבשת בעולמות בי"ע.

פשיטות של איש פשוט (ס"ז). בעל שכל מתקשר עם הקב"ה דרך שכלו והבנתו, וכיון שגם ההבנה הנעלית ביותר הינה מוגבלת, התקשרותו לה' דרך השכל הינה מוגבלת. דוקא האיש הפשוט שאצלו לא מאיר השכל שבראש, אצלו מודגש הקשר הישיר שלו עם הקב"ה בכבודו ובעצמו הנעלה מכל השגה, פשיטות העצמות [כמבואר באריכות בדב"מ פ' תולדות בנוגע ל"דעת זה התינוק"].

ציור. מהות (ס"ה. ס"ז). 'ציור' הוא הצורה החיצונית של הדבר. 'מהות' היא תכנו האמיתי והפנימי. לדוגמה לכסא יכולות להיות צורות שונות, אך בכל הצורות מהותו תשאר זהה.

לכאורה גשמיות ורוחניות הם לא רק צורות שונות אלא שתי מהויות שונות לחלוטין, הגשמיות היא העלם והסתר והרוחניות היא אור וגילוי.

אך כאשר מדובר ביחס לגילוי עצמות ומהות שיהיה תיכף ומיד, לפניו גשמיות ורוחניות משתווים, ושניהם יגלו אותו במדה שווה. לכן הרוחניות וגשמיות הם צורות שונות של מהות אחת, גילוי כחו האין סופי של עצמות ומהות, היכול להצטייר בצורה רוחנית ויכול להצטייר גם כן בצורה גשמית.

מקום הארון אינו מן המדה (ס"ח). ארכו של קדש הקדשים מקיר לקיר היה עשרים על עשרים אמה. באמצעו עמד ארון הברית שארכו אמתיים וחצי ורחבו אמה וחצי. למרבה הפלא, כאשר מדדו מקיר קדש הקדשים לדופן הארון היה ביניהם עשר אמות שלימות, וכך גם מהצד השני. כאילו מקום הארון לא עלה במדת העשרים אמה של חלל החדר, הארון הגשמי לא תפס מקום.

בנס זה התחברו המקום והלמעלה מן המקום, הגבול והבלי גבול. בנס זה בא לידי ביטוי כח העצמות השורה בקדש הקדשים שרק בכחו לחבר גבול ובלי גבול יחד.

מרזב ומזחילה (ס"ט). הצינור המקיף את גג הבית לשם מתאספים המים היורדים על הגג נקרא מזחילה. ממזחילה זו יוצא מרזב, צינור קטן השופך את המים